

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи
к.ю.н., доц. Жукевич І.В.
« 2 » серпня 2020р.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
щодо організації та проведення
комплексного атестаційного екзамену
для студентів першого (бакалаврського) рівня
факультету суспільних і прикладних наук
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік та бізнес-аналітика»**

Методичні вказівки щодо організації та проведення комплексного атестаційного екзамену для студентів першого (бакалаврського) рівня факультету суспільних і прикладних наук, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Івано-Франківськ: Університет Короля Данила, 2020. – 40 с.

Розробники: к.е.н., доц. Борович О.В.
д.е.н., доц. Луцька Н.І.
ст. викл. Цюцяк А.Л.
ст. викл. Цюцяк І.Л.

Методичні вказівки щодо організації та проведення комплексного атестаційного екзамену для студентів першого (бакалаврського) рівня факультету суспільних і прикладних наук, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування» обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол № 2 від 02 вересня 2020 року

Завідувач кафедри управління та адміністрування

(підпис)

Шинкар С.М.

(прізвище та ініціали)

02 вересня 2020 року

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Загальні правила організації та проведення комплексного атестаційного екзамену.....	5
1.1 Організація та порядок проведення комплексного атестаційного екзамену	5
1.2 Структура екзаменаційного білета.....	6
2. Програма комплексного атестаційного екзамену	7
3. Приклади розв'язання практичних (ситуаційних) завдань	32
4. Критерії оцінювання відповіді на питання екзаменаційного білета ...	40

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені відповідно до вимог стандартів вищої освіти підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» в межах освітньої програми «Облік та бізнес-аналітика» і мають на меті надання допомоги студентам при підготовці до комплексного атестаційного екзамену.

Атестація студентів здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини навчання за освітнім ступенем «бакалавр» з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки випускника вимогам, визначених стандартом вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування» та відповідною освітньою програмою «Облік та бізнес-аналітика».

До складання комплексного атестаційного екзамену, що проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, допускають студентів, які виконали навчальний план .

Комплексний атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань студентів з таких **навчальних дисциплін**:

1. «Аудит»,
2. «Фінансовий облік»,
3. «Управлінський облік».

Зміст атестаційних завдань, що виносяться на атестаційний екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування випускниками загальних компетентностей та спеціальних (фахових), що визначені у стандарті вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

1. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1.1. Організація та порядок проведення комплексного атестаційного екзамену

Деканат, спільно із кафедрою, формує екзаменаційну комісію і затверджує форму здачі екзамену. Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення комплексного атестаційного екзамену та діє протягом календарного року як єдина для денної й заочної форм навчання.

Голова екзаменаційної комісії призначається ректором університету за поданням декану факультету з числа представників державних та недержавних підприємств, установ, інших ВНЗ, які готують фахівців з того ж напрямку та спеціальностей. До складу комісії входять викладачі випускаючих та профільних кафедр, провідні фахівці виробництва, наукових установ. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Робота ЕК проводиться у терміни, передбачені навчальними планами. Графік роботи комісії затверджується ректором.

Студенти, які не склали комплексний атестаційний екзамен, допускаються до повторного складання протягом трьох років.

Комплексний атестаційний екзамен проводиться в усній формі відповідно до затвердженої програми. До студентів доводять програму екзамену, довідкову літературу.

Розпорядженням по факультету оголошують розклад складання екзамену і проведення консультацій. Консультації проводять провідні викладачі випускної кафедри.

Екзамен проводять в навчальних групах згідно із розкладом. Всі студенти групи сформованої деканатом повинні з'явитися до початку екзамену в аудиторію, що вказана в розкладі. На підготовку відповіді на питання, що поміщені в білеті студенту відводять 0,5 години.

Під час екзамену забороняється:

- використовувати будь-яку літературу, записи, мобільні телефони;
- підказувати, говорити, надавати консультації студентами один одному;
- консультиватися з членами екзаменаційної комісії;
- виходити з аудиторії з будь-якими робочими аркушами.

На відповіді (включно з додатковими питаннями) відводять 30 хвилин. Порядок відповідей на питання визначає сам студент. Відповідь студента на питання екзаменаційного білета повинна бути чіткою, логічною та науково обґрунтованою. Відповідь слід будувати в єдності теорії та практики з підтвердженням теоретичних положень конкретними фактами.

Екзаменаційна комісія має право ставити додаткові питання білета, як поглибленого, так і доповненого характеру, та що не виходять за рамки програми комплексного атестаційного екзамену.

Екзаменаційна комісія (після завершення екзамену всіма студентами) ухвалює рішення і оголошує результати комплексного атестаційного екзамену.

1.2. Структура екзаменаційного білета комплексного атестаційного екзамену

Екзаменаційний білет складається з чотирьох питань: три теоретичних і задачі. Завдання білету мають міждисциплінарний (інтегрований) характер, спрямований на виявлення сформованості аналітичних, діагностичних, прогностичних умінь випускника. Білети рівноцінні за складністю і трудомісткістю та забезпечують перевірку готовності випускника до професійної діяльності.

2. ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

2.1. Навчальна дисципліна «Аудит»

Зміст навчальної програми

Тема 1. Сутність і предмет аудиту

Поняття аудиту, сутність аудиту. Історичні аспекти становлення і розвитку аудиту. Мета, завдання і предмет аудиту. Об'єкти і суб'єкти аудиту. Об'єкти періодичної аудиторської оцінки та їх характеристика. Об'єкти разової аудиторської оцінки та їх характеристика.

Види аудиту: підтверджуючий, процедурний, системний. Супутні аудиту послуги: оглядові перевірки, операційна перевірка, компіляція, інші послуги.

Внутрішній та зовнішній аудит. Відмінності аудиту від ревізії, внутрішнього аудиту, судово-бухгалтерської експертизи.

Тема 2. Регулювання аудиторської діяльності та її інформаційне забезпечення

Нормативна база регулювання аудиту в Україні. Організація і регулювання аудиторської діяльності в Україні. Нормативно-правове забезпечення процесу аудиту: Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», міжнародні стандарти аудиту. Суспільний нагляд за аудиторською діяльністю. Організація суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Аудиторська палата України: повноваження, створення та діяльність.

Атестація аудиторів. Реєстрація аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

Загальні принципи аудиту. Професійна етика аудиторів. Професійна громадська організація аудиторів України: створення і повноваження. Обов'язки суб'єктів господарювання при проведенні процесу аудиту.

Основні особливості професії аудитора: володіння професійними навичками, відповідальність як перед користувачами фінансової звітності так і перед клієнтами, об'єктивність у роботі з клієнтами.

Тема 3. Методи аудиту фінансової звітності та критерії її оцінювання

Загальнонаукові та специфічні методи і методичні прийоми аудиту. Методика аудиторського тестування: суть аудиторського тестування як одного з головних методичних прийомів аудиту; основна мета і завдання використання аудиторських тестів; види аудиторських тестів та їх роль у процесі аудиторської перевірки; методика використання аудиторських тестів. Аудиторське тестування за циклами господарських операцій.

Методика проведення загального аудиту. Загальний огляд фінансової звітності підприємства. Критерії та ознаки оцінки аудитором фінансової звітності. Формальна та аналітична перевірка звітності. Аудиторська вибірка.

Тема 4. Аудиторський ризик і оцінювання системи внутрішнього контролю

Суть та види економічних ризиків. Поняття аудиторського ризику. Складові ризику: властивий ризик, ризик, пов'язаний з невідповідністю функціонування внутрішнього контролю, ризик не виявлення помилок та перекручень. Фактори, що впливають на аудиторські ризики.

Методика визначення аудиторського ризику. Методи оцінки аудиторського ризику. Методика експертно-аналітичної оцінки аудиторського ризику. Анкетування під час оцінки аудиторського ризику. Визначення чинників, що суттєво впливають на: властивий ризик і ризик контролю. Експертна оцінка вагомості факторів, які впливають на властивий ризик і ризик контролю. Розробка і порядок заповнення таблиць-анкет для кількісного визначення аудиторського ризику.

Сутність поняття «суттєвість» в аудиті. Суттєвість (матеріальність), помилки і обман в аудиті: поняття помилок і різновиди помилок та причини їх виникнення; поняття обману і шахрайства та шляхи їх здійснення; наслідки помилок і обману; порядок виявлення помилок і обману.

Оцінка системи внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту на підприємстві. Основні елементи внутрішнього контролю: середовище контролю, система бухгалтерського обліку, незалежні процедури перевірки. Основні етапи оцінювання системи внутрішнього контролю на підприємстві: знайомство з системою внутрішнього контролю, початкова оцінка надійності системи внутрішнього контролю, підтвердження достовірності отриманої оцінки.

Тема 5. Планування аудиту

Суть, мета, завдання та необхідність планування аудиторської діяльності та перевірки. Організація планування аудиторської діяльності. Види планування аудиторської діяльності (оперативне, поточне, стратегічне). Етапи планування бізнесу аудиторської діяльності.

Етапи планування аудиторської перевірки. Основні фактори, що впливають на процес планування. Загальний план аудиту: розуміння аудитором бізнесу клієнта, розуміння системи бухгалтерського обліку і системи внутрішнього контролю, види, час і повнота процедур, координація та направленість виконання роботи. Формування програми аудиту.

Форма і зміст: договору, загального плану і програми процесу аудиту. Порядок розробки, затвердження і використання договору, загального плану і програми аудиту.

Суть аудиторських процедур та фактори, які на них впливають. Класифікація аудиторських процедур та їх види.

Характеристика і використання аудиторських процедур на дослідній, проектно-узгоджувальній, основній і завершальній стадіях процесу аудиту.

Тема 6. Аудиторські докази та робочі документи аудитора

Аудиторські докази та їх сутність. Джерела отримання аудиторських доказів. Основні процедури отримання аудиторських доказів: перевірка, спостереження, опитування і підтвердження, підрахунок та аналітичні процедури. Надійність аудиторських доказів. Докази: прямі, непрямі; зовнішні, внутрішні. Фактори, що впливають на достовірність та надійність аудиторських доказів: незалежність та компетентність джерел інформації, ефективність системи внутрішнього контролю, об'єктивність та своєчасність аудиторських доказів.

Робочі документи аудитора. Суть і структура робочого документа та вимоги до його складання. Призначення робочих документів аудитора та їх використання. Класифікація робочих документів аудитора. Функції робочої документації. Вимоги до робочих документів та їх обов'язкові реквізити.

Тема 7. Аудит фінансової звітності

Організація аудиту фінансової звітності. Методологічні основи процесу аудиту фінансової звітності: мета, предмет, завдання і об'єкти вивчення фінансової звітності. Основні етапи, особливості та правові і нормативні засади проведення перевірки фінансової звітності. Порядок проведення дослідження: планування, проведення аудиторської перевірки щодо достовірності фінансової звітності та узагальнення і висвітлення результатів.

Методика аудиту статей балансу: методика аудиту активів підприємства; методика аудиту власного капіталу і зобов'язань підприємства.

Методика аудиту Звіту про фінансові результати: методика аудиту фінансових результатів; методика аудиту елементів операційних витрат; методика аудиту показників прибутковості акцій.

Методика аудиту статей Звіту про рух грошових коштів: методика аудиту руху грошових коштів у результаті операційної діяльності; методика аудиту руху грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності; руху грошових коштів у результаті фінансової діяльності; методика контролю зміни величини грошових коштів за звітний період.

Методика аудиту статей Звіту про власний капітал: методика аудиту коригування залишку власного капіталу на початок року, передбачені П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»; аудит збільшення або зменшення розміру власного капіталу в результаті переоцінки активів; аудит чистого прибутку, розподілу прибутку, внесків учасників, вилучення капіталу, інших змін у капіталі та методика контролю підсумку змін у складі капіталу.

Аудит Приміток до фінансових звітів: методика аудиту розкриття інформації у таблицях Приміток до фінансових звітів; методика аудиту інформації щодо виправлення помилок, які мали місце в попередніх періодах, а також перевірка змін в облікових оцінках.

Тема 8. Аудиторський звіт та інші підсумкові документи

Поняття «аудиторський звіт» та інші офіційні робочі документи аудитора. Структура аудиторського звіту: заголовок, адресат, вступний параграф, відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність, відповідальність аудитора, підстава для модифікації думки, висловлення думки, пояснювальний параграф, параграф з інших питань, звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів, підпис аудитора, дата аудиторського звіту, адреса аудитора. Види аудиторської думки: немодифікована та модифікована думка. Типи модифікованої аудиторської думки: умовно-позитивна думка, негативна думка, відмова від висловлення думки. Основні підходи до вибору аудиторської думки. Вимоги до складання аудиторського звіту.

Інші підсумкові документи за наслідками аудиту: звіт про результати проведення аудиту, лист-повідомлення замовника аудиту, акт виконаних робіт (наданих послуг).

Особливості складання спеціальних аудиторських звітів. Аудит підприємств, що приватизуються. Аудит акціонерних товариств та підприємств – емітентів облігацій. Проведення тематичного аудиту. Аудит окремих частин фінансової звітності. Аудит узагальненої фінансової звітності.

Тема 9. Підсумковий контроль

Складання аудиторського звіту за результатами виконання спеціальних завдань. Аудиторські звіти спеціального призначення: звіт за тематичним аудитом; аудиторський звіт про фінансову звітність, підготовлену відповідно до інших принципів бухгалтерського обліку; аудиторський звіт про окремі частини фінансової звітності; звіт аудиторської перевірки договірних відносин; аудиторський звіт про узагальнену фінансову звітність підприємства.

Складання звіту за результатами виконаних аудиторських послуг. Складання рекомендацій з порядку виправлення виявлених фактів порушень.

Складання звіту за прогнозною інформацією. Складання та виконання пропозицій аудитора.

Участь у реалізації матеріалів зовнішнього аудиту.

Тема 10. Аудиторські послуги, їх об'єкти і види

Сутність поняття аудиторська діяльність та її правове регулювання. Форми аудиторських послуг та їх характеристика. Умови та підстави для здійснення процесу аудиту та надання інших аудиторських послуг. Звіт про результати здійснення процесу аудиту та надання інших аудиторських послуг.

Тема 11. Внутрішній аудит

Суть і завдання внутрішнього аудиту та його місце в системі внутрішнього контролю на підприємстві. Спільність та відмінності між внутрішнім і зовнішнім аудитом. Об'єкти і суб'єкти внутрішнього аудиту. Групування об'єктів внутрішнього аудиту.

Організація діяльності внутрішніх аудиторів та виконання організаційної і контрольної функції. Оцінка результатів роботи внутрішнього аудитора. Етика працівників внутрішнього аудиту.

Принципи внутрішнього аудиту та формування його методології. Основні фактори впливу на методологію внутрішнього аудиту.

Принципи організації внутрішнього аудиту та його форми. Організація процесу, служби і праці внутрішніх аудиторів. Проблеми розвитку внутрішнього аудиту.

Порядок складання звіту про перевірку. Розробка заходів з усунення виявлених недоліків. Прогноз фінансової стратегії і розвитку підприємства. Участь у реалізації матеріалів внутрішнього аудиту.

Зразки практичних (ситуаційних) завдань

Практичне завдання № 1

Завдання:

Ви аудитор – у Ваші функціональні обов'язки входить аудит операцій із основними засобами. На основі наведеного ситуаційного завдання необхідно визначити:

1. чи було здійснено порушення. Якщо так, то який нормативний акт порушено ?
2. визначити осіб, відповідальних за допущене порушення;
3. дати рекомендації з виправлення виявлених порушень;
4. сформулювати думку аудитора.

Вихідні дані для виконання ситуаційного завдання:

12 лютого поточного року комісія, яка створена замовником аудиту дійшла до висновку, що виробниче обладнання вийшло із ладу і для подальшого використання не придатне. А тому було прийнято рішення щодо ліквідації такого об'єкта основних засобів.

Первісна вартість обладнання складає 9 200,00 грн., сума нарахованого зносу за час його експлуатації – 7 950,00 грн.

Під час проведення демонтажу виробничого обладнання понесено наступні витрати:

1) нарахована заробітна плата робітникам, що здійснювали демонтаж обладнання	415,00 грн.
2) витрачено запасні частини на демонтаж обладнання	48,00 грн.

Під час демонтажу обладнання оприбутковано запасні частини, що придатні для подальшого використання у сумі 740,00 грн.

Дана операція в бухгалтерському обліку відображена у таблиці.

Таблиця

Бухгалтерські проведення з обліку ліквідації виробничого обладнання

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Списано знос виробничого обладнання	131	104	7 950,00
2	Списано залишкову вартість ліквідованого виробничого обладнання	972	104	1 250,00
3	Включено у витрати:			
	– заробітну плату робітників, що здійснювали демонтаж обладнання	91	661	415,00
	– витрачено запасні частини	91	20	48,00
4	Оприбутковано запасні частини, що придатні для подальшого використання	20	424	740,00
5	Списано на фінансовий результат витрати від ліквідації обладнання	791	972	1 250,00
6	Визначено фінансовий результат від ліквідації виробничого обладнання (збиток)	44	791	1 250,00

Практичне завдання № 2**Завдання:**

Ви аудитор – у Ваші функціональні обов'язки входить визначення порядку дотримання підприємством ліміту залишку готівку в касі. На основі наведеного ситуаційного завдання необхідно визначити:

- 1) чи було здійснено порушення. Якщо так, то який нормативний акт порушено ?
- 2) визначити осіб, відповідальних за допущене порушення;
- 3) дати рекомендації з виправлення виявлених порушень;
- 4) сформулювати думку аудитора.

Вихідні дані для виконання ситуаційного завдання:

- затверджено ліміт залишку готівки в касі в розмірі 250,00 грн.;
- залишок готівки в касі на 01 грудня попереднього року 180,00 грн.
- 05 грудня попереднього року отримано готівку від покупців в сумі 640,00 грн.;
- 05 грудня попереднього року видано аванс на відрядження підзвітній особі в сумі 600,00 грн.;
- 07 грудня попереднього року отримано готівку з поточного рахунку в сумі 6 000,00 грн., в т.ч. на зарплату 5 000,00 грн., на витрати на відрядження 1 000,00 грн.;
- 07 грудня попереднього року виплачено з каси заробітну плату в сумі 3 000,00 грн., та 500,00 грн. на відрядження;
- 08 грудня попереднього року виплачено заробітну плату в розмірі 2 000,00 грн.;

– 09 грудня попереднього року здано готівку в розмірі 600,00 грн. для зарахування на поточний рахунок.

Розрахунок понадлімітних залишків зробити у таблиці.

Таблиця

Розрахунок понадлімітних залишків

Дата	Залишок готівки в касі на початок дня	Надходження готівки	Видача готівки	Залишок готівки на кінець дня	В т.ч. на зарплату	Ліміт каси	Понадлімітний залишок за кожний день

Практичне завдання № 3

Завдання:

Ви аудитор – у Ваші функціональні обов’язки входить аудит розрахунків з підзвітними особами. На основі наведеного ситуаційного завдання необхідно визначити:

- 1) чи було здійснено порушення. Якщо так, то який нормативний акт порушено ?
- 2) визначити осіб, відповідальних за допущене порушення.
- 3) дати рекомендації з виправлення виявлених порушень.
- 4) сформулювати думку аудитора.

Вихідні дані для виконання ситуаційного завдання:

Таблиця

Інформація щодо розрахунків з підзвітними особами за коштами виданими на господарські потреби:

№ з/п	Прізвище, ім’я по батькові підзвітної особи	Заборгованість на 01.02.		Видано аванс		Відвітування		Повернено невикористані підзвітні суми	Погашено перевитрати	Заборгованість на 01.03.	
		Дебет	Кредит	Дата	Сума	Дата	Затверджено			Дебет	Кредит
1.	Петрів С.О.	-	-	11.02.	960,00	14.02.	880,00	-	-	-	80,00
2.	Мельник Т.С.	-	30,00	01.02.	75,00	01.02.	75,00	-	30,00	-	-
3.	Карась П.М.	60,00	-	08.02.	350,00	08.02.	350,00	60,00	-	-	-

2.2. Навчальна дисципліна «Фінансовий облік»

Зміст навчальної програми

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

Мета та сутність та принципи бухгалтерського (фінансового) обліку
Регулювання та організація бухгалтерського (фінансового) обліку на підприємстві. Форми ведення бухгалтерського обліку.

Формування облікової політики підприємства. Документальне оформлення облікової політики підприємства. Зміна облікової політики.

Тема 2. Облік грошових коштів

Поняття грошових коштів та готівкових розрахунків. Порядок ведення касових операцій на підприємствах. Поняття та порядок встановлення ліміту залишку готівки в касі. Порядок зберігання та видачі готівки.

Документальне оформлення касових операцій. Призначення та порядок ведення касової книги. Звіт касира.

Облік касових операцій у системі рахунків. Характеристика рахунків призначених для обліку касових операцій та кореспонденція рахунків за касовими операціями.

Облік коштів на рахунках в банку. Призначення та види рахунків, які можуть відкривати підприємства. Порядок відкриття та закриття рахунків в банках. Характеристика рахунків призначених для обліку операцій на рахунках в банку та кореспонденція рахунків за ними.

Поняття іноземної валюти. Поняття та порядок визначення курсових різниць. Облік курсових різниць.

Порядок відображення інформації про грошові кошти в облікових регістрах і звітності.

Тема 3. Облік дебіторської заборгованості

Поняття та класифікація дебіторської заборгованості. Оцінка дебіторської заборгованості.

Документальне оформлення операцій за розрахунками з покупцями і замовниками. Характеристика рахунків призначених для обліку операцій за розрахунками з покупцями і замовниками. Синтетичний облік розрахунків з покупцями і замовниками. Аналітичний облік розрахунків з покупцями і замовниками.

Поняття авансів. Умови проведення розрахунків за авансовими платежами. Облік розрахунків за авансами виданими.

Поняття підзвітних осіб. Порядок видачі коштів під звіт. Документальне оформлення операцій за розрахунками з підзвітними особами.

Поняття та порядок пред'явлення претензій. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків за претензіями.

Поняття матеріально-відповідальних осіб. Порядок встановлення та відшкодування розміру завданого збитку. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків за завданими збитками.

Облік іншої дебіторської заборгованості. Порядок видачі та облік розрахунків за виданими позиками працівникам підприємства.

Порядок відображення інформації про дебіторську заборгованість в облікових регістрах і звітності.

Тема 4. Облік основних засобів

Поняття, умови визнання активом основних засобів та інших необоротних активів. Оцінка основних засобів та інших необоротних активів.

Характеристика документів призначених для відображення операцій з надходження основних засобів. Характеристика рахунків призначених для обліку основних засобів. Облік надходження основних засобів.

Облік зносу (амортизації) основних засобів. Поняття зносу (амортизації). Характеристика основних методів нарахування амортизації. Характеристика рахунків призначених для обліку амортизації.

Облік вибуття основних засобів. Характеристика документів призначених для відображення операцій з вибуття основних засобів.

Тема 5. Облік нематеріальних активів.

Поняття, умови визнання активом нематеріальних активів. Облік нематеріальних активів. Характеристика документів призначених для відображення операцій з руху нематеріальних активів. Характеристика рахунків призначених для обліку нематеріальних активів. Облік надходження нематеріальних активів.

Облік зносу (амортизації) нематеріальних активів. Облік вибуття нематеріальних активів. Характеристика документів призначених для відображення операцій з вибуття нематеріальних активів.

Порядок відображення інформації про нематеріальні активи в облікових регістрах і звітності.

Тема 6. Облік довгострокових фінансових інвестицій

Поняття та класифікація інвестицій. Види оцінок фінансових інвестицій при її придбанні. Оцінка фінансових інвестицій на дату складання бухгалтерського балансу.

Облік довгострокових фінансових інвестицій. Характеристика документів призначених для відображення операцій з надходження фінансових інвестицій. Характеристика рахунків призначених для обліку довгострокових фінансових інвестицій. Облік довгострокових фінансових інвестицій.

Облік поточних фінансових інвестицій. Характеристика рахунків призначених для обліку поточних фінансових інвестицій. Порядок відображення інформації про фінансові інвестиції в облікових регістрах і звітності.

Тема 7. Облік виробничих запасів

Поняття та умови визнання запасів активом. Види та методи оцінки запасів.

Облік запасів на складі. Документальне оформлення надходження запасів на склад та відпуску зі складу.

Синтетичний облік надходження і використання виробничих запасів. Характеристика рахунків призначених для обліку виробничих запасів. Аналітичний облік запасів в бухгалтерії.

Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів. Поняття МШП. Документальне оформлення операцій з надходження та наявності та руху МШП. Характеристика рахунків призначених для обліку МШП.

Порядок відображення інформації про запаси в облікових регістрах і звітності.

Тема 8. Облік витрат виробництва

Поняття, визнання та класифікація витрат виробництва. Склад витрат виробництва.

Поняття та склад загальноновиробничих витрат. Облік та розподіл витрат на утримання та експлуатацію машин і обладнання. Облік та розподіл витрат на організацію та управління виробництвом.

Документальне оформлення витрат виробництва. Синтетичний і аналітичний облік витрат основного виробництва. Синтетичний і аналітичний облік витрат допоміжного виробництва.

Порядок відображення інформації про витрати виробництва в облікових регістрах і звітності.

Тема 9. Облік готової продукції

Поняття, оцінка та класифікація палива на підприємстві. Облік операцій з оприбуткування та використання палива.

Види та методи оцінки готової продукції при оприбуткуванні й вибутті.

Облік готової продукції на складі. Документальне оформлення надходження готової продукції на склад та відпуску зі складу.

Синтетичний облік надходження і вибуття готової продукції. Характеристика рахунків призначених для обліку готової продукції. Аналітичний облік готової продукції в бухгалтерії.

Порядок відображення інформації про готову продукцію в облікових регістрах і звітності.

Тема 10. Облік поточних фінансових інвестицій

Поняття та класифікація інвестицій. Види оцінок фінансових інвестицій при її придбанні. Оцінка фінансових інвестицій на дату складання бухгалтерського балансу.

Облік поточних фінансових інвестицій. Характеристика рахунків призначених для обліку поточних фінансових інвестицій. Облік поточних фінансових інвестицій.

Порядок відображення інформації про фінансові інвестиції в облікових регістрах і звітності.

Тема 11. Облік поточних зобов'язань

Поняття та класифікація зобов'язань. Оцінка кредиторської заборгованості.

Документальне оформлення операцій за розрахунками з постачальниками і підрядниками. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками. Особливості обліку зобов'язань перед іноземними постачальниками.

Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Поняття та класифікація векселів. Облік короткострокових векселів виданих. Поняття учасників та засновників товариств. Порядок нарахування та виплати дивідендів акціонерам. Облік розрахунків з учасниками.

Поняття авансів. Умови проведення розрахунків за авансовими платежами. Облік розрахунків за авансами одержаними.

Поняття, оцінка та класифікація забезпечень. Облік забезпечення зобов'язань

Поняття та види кредитів. Умови кредитування підприємств. Документальне оформлення кредитних операцій. Облік розрахунків за короткостроковими кредитами в національній та іноземній валютах.

Порядок відображення інформації про короткострокові зобов'язання в облікових регістрах і звітності.

Тема 12. Облік довгострокових зобов'язань

Поняття, класифікація та оцінка довгострокових зобов'язань. Порядок одержання та облік розрахунків за довгостроковими кредитами в національній та іноземній валютах. Особливості обліку зобов'язань за довгостроковими вексями.

Розрахунок амортизованої вартості фінансового інструменту методом ефективної ставки відсотка. Облік довгострокових зобов'язань за облігаціями з дисконтом. Облік довгострокових зобов'язань за облігаціями із премією.

Поняття та критерії визнання оренди фінансовою. Документальне оформлення операцій за розрахунками з фінансової оренди. Синтетичний та аналітичний облік зобов'язань з фінансової оренди.

Поняття та умови виникнення відстрочених податкових зобов'язань. Облік відстрочених податкових зобов'язань. Облік інших довгострокових зобов'язань.

Порядок відображення інформації про довгострокові зобов'язання в облікових регістрах і звітності.

Тема 13. Облік праці та її оплати

Поняття, форми, види та системи оплати праці. Склад фонду основної та додаткової заробітної плати.

Облік використання робочого часу. Документальне оформлення та облік виробітку робітників.

Порядок нарахування основної заробітної плати. Порядок нарахування доплат, надбавок та премій працівникам.

Порядок нарахування, облік та особливості оподаткування й виплати допомоги з тимчасової непрацездатності. Порядок нарахування та ведення обліку відпускних працівникам.

Характеристика та порядок заповнення розрахунково-платіжної відомості.

Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з оплати праці. Облік утримань із заробітної плати.

Облік розрахунків з Пенсійним фондом України за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Порядок відображення інформації про зобов'язання з оплати праці та за страхуванням в облікових реєстрах і звітності.

Тема 14. Облік розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів

Поняття й функції податків. Класифікація податків і зборів.

Характеристика рахунка, призначеного для обліку операцій за розрахунками з податками і зборами. Облік розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. Облік розрахунків з бюджетом за акцизним податком. Облік розрахунків з бюджетом за податком на прибуток підприємств. Облік розрахунків з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб. Сутність екологічного податку, порядок його обчислення, сплати та обліку розрахунків за ним. Облік розрахунків з бюджетом за іншими податками та зборами.

Порядок відображення інформації про зобов'язання за податками та зборами в облікових реєстрах і звітності.

Тема 15. Облік доходів і витрат

Поняття, визнання, склад та оцінка доходів і витрат. Класифікація доходів та витрат.

Документальне оформлення операцій з обліку доходів та витрат основної діяльності. Облік доходів та витрат основної діяльності. Поняття, склад та облік доходів і витрат іншої операційної діяльності

Документальне оформлення операцій з обліку доходів та витрат інвестиційної діяльності. Облік доходів та витрат інвестиційної діяльності.

Документальне оформлення операцій з обліку доходів та витрат фінансової діяльності. Облік доходів та витрат фінансової діяльності.

Порядок відображення інформації про доходи та витрати в облікових реєстрах і звітності.

Поняття та умови визнання витрат діяльності. Поняття та склад адміністративних витрат. Облік адміністративних витрат. Поняття та склад витрат на збут. Облік витрат на збут.

Облік та розподіл витрат майбутніх періодів. Облік доходів майбутніх періодів.

Тема 16. Облік фінансових результатів діяльності підприємства

Поняття та порядок формування фінансових результатів діяльності підприємств. Облік фінансових результатів основної діяльності. Облік фінансових результатів інвестиційної діяльності. Облік фінансових результатів фінансової діяльності. Облік фінансових результатів надзвичайної діяльності.

Порядок відображення інформації про фінансові результати в облікових регістрах і звітності.

Тема 17. Облік власного капіталу

Поняття та функції власного капіталу. Економічна сутність, оцінка та класифікація власного капіталу.

Порядок формування та облік статутного капіталу господарських товариств. Порядок збільшення та зменшення розміру статутного капіталу акціонерних товариств й відображення в обліку таких операцій. Порядок збільшення та зменшення розміру статутного капіталу товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю й відображення в обліку таких операцій. Оцінка та облік вилучених акцій при викупі та перепродажу.

Поняття та порядок формування додаткового капіталу. Облік додатково вкладеного капіталу. Облік іншого додаткового капіталу, пов'язаного з безоплатним одержанням активів та дооцінкою необоротних активів.

Поняття та порядок відображення в обліку операцій із створення та використання коштів резервного капіталу.

Основні вимоги до використання нерозподіленого прибутку. Облік використання прибутку.

Порядок відображення інформації про власний капітал в облікових регістрах і звітності.

Тема 18. Фінансова звітність підприємства

Мета, завдання та значення фінансової звітності та її використання в управлінні. Основні принципи фінансової звітності. Вимоги до складання та порядок подання за призначенням фінансової звітності. Класифікація звітності. Склад і форми фінансової звітності.

Порядок складання Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Порядок складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).

Порядок складання Звіту про рух грошових коштів.

Порядок складання Звіту про власний капітал.

Порядок складання приміток до фінансової звітності.

Зразки практичних (ситуаційних) завдань

Практичне завдання № 1

9 жовтня минулого року ТзОВ «Любава» придбало чотири облигації ТзОВ «Марс» номінальна вартість кожної 500 грн. за ціною 450 грн. за штуку. Фіксована ставка доходу становить 9 відсотків річних від номінальної вартості. Відсотки за облигаціями сплачуються 2 рази на рік (за кожне півріччя). При придбанні облигацій сплачено комісійну винагороду брокеру фондової біржі у сумі 400 грн.

Термін обігу облигацій 2 роки.
і суму нарахованих відсотків.

Завдання:

- 1) здійснити розрахунок амортизації дисконту.
- 2) скласти бухгалтерські проведення за господарськими операціями.

Практичне завдання № 2

ТзОВ «Каучук» у II кварталі 20...р. проводило науково-технічні роботи з вдосконалення технології. На дані цілі витрати становили:

- заробітна плата науково-технічних працівників – 30 000 грн.;
- нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування ?
- вартість використаних матеріалів – 15 800 грн.;
- вартість послуг сторонніх організацій – 2 400 грн.. в тому числі ПДВ;

В результаті розробки винайшли нову технологію, яку вирішили запатентувати. Товариством сплачено кошти за подання заявки до Держдепартаменту України – 850 грн., а також за проведення експертизи за суттю заявки – 800 грн., за видачу патенту – 13317 грн.

Завдання:

- 1) скласти бухгалтерські проведення за господарськими операціями.
- 2) визначити первісну вартість оприбуткованого нематеріального активу.

Практичне завдання № 3

Станом на 01.08.20... р. залишок матеріальних цінностей на складі ТзОВ «Злагода» становив 80 000 грн., а транспортно-заготівельних витрат – 2 930 грн.

За звітний місяць на склад надійшли виробничі запаси в сумі 240 000 грн., в тому числі ПДВ, у цьому ж періоді використано виробничі запаси на суму 220 000 грн., в тому числі на виробництво продукції – 200 000 грн. і для адміністративних потреб – 20 000 грн.

Послуги сторонніх організацій із доставки матеріальних цінностей на склад Товариства склали 27 600 грн., в тому числі ПДВ.

Завдання:

- 1) визначити суму податку на додану вартість від вартості придбаних цінностей та одержаних транспортних послуг;
- 2) розподілити та списати транспортно-заготівельні витрати;
- 3) скласти бухгалтерські проведення за господарськими операціями.

Практичне завдання № 4

Загальними зборами засновників ТзОВ «Смерічка» прийнято рішення про розподіл 20 000 грн. прибутку між засновниками пропорційно до частки кожного у статутному капіталі.

Засновниками ТзОВ «Смерічка» є дві фізичні особи, частка кожного з яких в статутному капіталі підприємства складає:

- засновник Симоненко І.П. – 45 %;
- засновник Лайко Г.В. – 55 %.

Завдання:

- визначити невідомі суми;
- скласти бухгалтерські проведення за господарськими операціями.

Практичне завдання № 5

Головний економіст підприємства ТзОВ «Плай» Мазур В.М. відповідно до штатного розпису, має оклад 3 800 грн. У звітному місяці йому нарахована премія за перевиконання плану прибутку на підприємстві в розмірі 25 % посадового окладу. За даними табеля обліку використання робочого часу Мазур В.М. відпрацював у звітному місяці усі робочі дні визначені законодавством.

Завдання:

- нарахувати заробітну плату працівнику та провести утримання із неї;
- скласти бухгалтерські проведення за господарськими операціями.

Практичне завдання № 6

ПАТ «Комета» 31.03.2015 року випустило облігації номінальною вартістю 100 000 грн. з терміном погашення через 2 роки. Відповідно до умов емісії відсотки за облігаціями нараховуються і виплачуються в кінці кожного кварталу із розрахунку 18 % річних від номінальної вартості.

Облігації продано за безготівковим розрахунком на суму 92 700 грн., комісійна винагорода брокеру та витрати товариства за реєстрацію інформації про випуск облігацій склали 1 500 грн.

Завдання:

- нарахувати амортизацію дисконту за облігаціями;
- скласти бухгалтерські проведення за господарськими операціями.

2.3. Навчальна дисципліна «Управлінський облік»

Зміст навчальної програми

Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку

Роль обліку в управлінні собівартістю продукції. Предмет, метод, об'єкти і завдання управлінського обліку. Суть, принципи і функції управлінського обліку. Місце управлінського обліку в системі бухгалтерського обліку. Управлінський облік в інформаційній системі підприємства. Схеми організації управлінського обліку за різних систем обліку.

Процес формування облікової інформації за рівнями управління. Система записів господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Порядок побудови та застосування аналітичного обліку на підприємстві.

Тема 2. Склад витрат виробництва

Склад витрат виробничої собівартості: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні і постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Склад витрат собівартості реалізованої продукції: виробнича собівартість продукції; нерозподілені постійні загальновиробничі витрати; наднормативні виробничі витрати.

Склад витрат діяльності: склад витрат операційної діяльності, фінансові витрати, втрати від участі в капіталі, склад інших витрат.

Тема 3. Класифікація і поведінка витрат

Мета, принцип і напрями класифікації витрат. Групування витрат за елементами і статтями калькуляції. Характеристика основних видів витрат. Характер реакування витрат при змінах обсягу діяльності підприємства. Поведінка змінних і постійних витрат при змінах обсягу діяльності підприємства. Оцінка витрат і побудова їх функції. Методи визначення функції витрат, їх сутність і порівняльна характеристика.

Тема 4. Методи обліку і калькулювання витрат

Сутність і зміст обліку виробничих витрат. Поняття та необхідність системи обліку і калькулювання витрат. Об'єкти обліку витрат і об'єкти калькулювання та їх взаємозв'язок.

Мета і сутність калькулювання витрат. Значення і завдання калькулювання. Види калькуляцій та сфера їх застосування. Склад та види собівартості. Методика і техніка калькулювання продукції підприємства, окремих її видів і калькуляційних одиниць.

Характеристика специфічних прийомів калькуляційних розрахунків.

Тема 5. Облік і калькулювання за повними витратами

Калькулювання повних витрат. Включення до собівартості змінних (прямих та змінних виробничих накладних витрат) і постійних виробничих накладних витрат.

Характеристика і сфера застосування простого, позамовного, попередільного та нормативного методів обліку і калькулювання.

Облік і розподіл змінних і постійних виробничих накладних витрат. Особливості обліку й оцінки залишків незавершеного виробництва за різних методів обліку. Організація зведеного обліку витрат виробництва і реалізації продукції та його варіантів.

Тема 6. Облік і калькулювання за змінними витратами

Калькулювання змінних витрат, як включення до собівартості готової і реалізованої продукції всіх змінних (прямих та змінних виробничих накладних) витрат.

Необхідність і можливість переходу від обліку і калькулювання повної собівартості продукції до обліку і калькулювання неповної собівартості. Характеристика і сфера застосування простого директ-косту. Особливості розвинутого директ-косту, його переваги і можливості. Зародження і розвиток стратегічного обліку.

Тема 7. Облік і калькулювання за нормативними витратами

Впровадження нормативного методу обліку витрат і калькулювання. Суть системи стандарт-кост. Переваги стандарт-косту. Нормативний метод обліку: мета і завдання обліку і калькулювання за нормативними витратами.

Організація нормативного господарства підприємства і складання нормативних калькуляцій. Облік зміни норм. Методика і техніка обліку відхилень від норм. Аналіз відхилень від норм і управління за ними.

Тема 8. Облік і контроль за центрами відповідальності

Поняття і класифікація центрів відповідальності. Принципи обліку, звітності та оцінки діяльності центрів відповідальності. Облік і оцінка діяльності центрів витрат. Облік і оцінка діяльності центрів прибутку. Облік і оцінка діяльності центру інвестицій.

Трансфертне ціноутворення: трансфертна ціна; ринкові трансфертні ціни; витратні трансфертні ціни; стандартна собівартість.

Тема 9. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Прийняття рішень і планування діяльності на основі аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток». Методи аналізу «витрати-обсяг-прибуток». Визначення точки беззбитковості; розрахунок обсягу діяльності, завданого для бажаного прибутку; визначення (планування) прибутку за певного обсягу діяльності. Графічні методи аналізу. Припущення покладені в основу аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток».

Тема 10. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень

Релевантний підхід до управління. Поняття про релевантність облікової інформації та її вплив на прийняття рішень. Пошук альтернативних варіантів дій і вибір найбільш оптимального з них. Використання аналізу «витрати – обсяг – прибуток» у процесі прийняття рішень.

Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень. Рішення стосовно запасів. Рішення стосовно ціноутворення. Модель прийняття рішення за умов невизначеності.

Тема 11. Бюджетування і контроль витрат

Бюджет як інструмент системи управлінського контролю, його сутність і функції. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Зведений кошторис виробничого підприємства. Зведений кошторис торговельного підприємства. Складання фінансового бюджету.

Порядок складання і призначення бюджету продажів, бюджету виробництва, бюджету придбання і використання матеріалів, бюджету трудових витрат, бюджету загальнопромислових витрат, бюджету адміністративних витрат і витрат на збут.

Методика і техніка контролю за виконанням бюджетів. Призначення і порядок складання гнучких бюджетів. Аналіз відхилень з використанням гнучкого бюджету.

Тема 12. Взаємозв'язок управлінського і фінансового обліку

Особливості побудови управлінського і фінансового обліку на даних єдиної інформаційної системи обліку.

Концепція відповідальності управлінського і фінансового обліку в управлінні господарськими об'єктами.

Система інформації управлінського і фінансового обліку – основа для прийняття рішень.

Характеристика професійного поля здійснення процесу технології управлінського і фінансового обліку.

Зразки практичних (ситуаційних) завдань

Практичне завдання № 1

Гірничорудний комбінат провадить виробничий процес на трьох переділах:

- 1 переділ – добування сирової руди;
- 2 переділ – подрібнення руди;
- 3 переділ – виробництво концентрату.

Завдання:

- 1) за наведеними операціями скласти бухгалтерські проведення;
- 2) скласти калькуляцію напівфабрикатів та готової продукції Гірничорудного комбінату;
- 3) визначити собівартість 1 т. виробничого концентрату Гірничорудного комбінату.

Дані для виконання завдання:

1. Понесені витрати Гірничорудним комбінатом на обробку сировини за трьома переділами наведено у таблиці.

Таблиця

Склад витрат у розрізі переділів

№ з/п	Понесені витрати	Сума, грн.
<i>Перший переділ – добування руди</i>		
1.	Комбінатом понесені наступні прямі витрати на добування руди:	
	- прямі матеріальні витрати на добування руди	93 000
	- прямі витрати на оплату працівників, що здійснюють добування руди	170 000
	- нарахування єдиного соціального внеску на заробітну плату працівників, що здійснюють добування руди	
	- амортизація на об'єкти основних засобів, що задіяні у добуванні руди	19 500
2.	Загальновиробничі витрати	52 900
<i>Другий переділ – подрібнення руди</i>		
1.	Комбінатом на подрібнення руди окрім сирової руди понесені наступні прямі витрати:	
	- прямі матеріальні витрати на подрібнення руди	25 500
	- прямі витрати на оплату працівників, що здійснюють подрібнення руди	30 500
	- нарахування ЄСВ на заробітну плату працівників, що здійснюють подрібнення руди	
	- амортизація на об'єкти основних засобів, що задіяні у подрібненні руди	26 500
2.	Загальновиробничі витрати	15 910
<i>Третій переділ – виробництво концентрату</i>		
1.	Комбінатом на виробництво концентрату окрім подрібненої руди понесені наступні прямі витрати:	
	- прямі матеріальні витрати на виробництво концентрату	68 500
	- прямі витрати на оплату працівників, що здійснюють виробництво концентрату	55 000
	- нарахування ЄСВ на заробітну плату працівників, що здійснюють виробництво концентрату	
	- амортизація на об'єкти основних засобів, що задіяні у виробництві концентрату	25 500
2.	Загальновиробничі витрати	20 100

2. Після першого переділу вихід напівфабрикату становив 2 500 тонн, із яких:
 - 1 900 тонн – направлено на подальшу переробку;
 - 600 тонн – передано на реалізацію.
3. Після другого переділу вихід напівфабрикату становив 2 000 тонн, із яких:
 - 1 300 тонн – направлено на подальшу переробку;
 - 700 тонн – передано на реалізацію.
4. Після третього переділу оприбуткована готова продукція - 2 500 тонн.

Практичне завдання № 2

Торгове підприємство «Світ» розташоване в курортній зоні, час його роботи залежить від кількості споживачів.

Завдання:

- 1) визначити функцію витрат на утримання торгового підприємства методом вищої-нижчої точки;
- 2) передбачити витрати на утримання торгового підприємства за липень та серпень поточного року, скориставшись функцією витрат.

Дані для виконання завдання:

1. Упродовж наступних звітних періодів торгове підприємство працюватиме:
 - у липні поточного року 350 год.
 - у серпні поточного року 365 год.
2. Інформація про час роботи торгового підприємства та витрати на його утримання за шість попередніх місяців поточного року:

№ з/п	Місяць	Час роботи торгового підприємства	Витрати на утримання торгового підприємства, грн.
1	2	3	4
1	Січень поточного року	305	15 100
2	Лютий поточного року	340	17 100
3	Березень поточного року	315	15 800
4	Квітень поточного року	300	15 200
5	Травень поточного року	330	16 500
6	Червень поточного року	325	16 300
Разом:		1 915	96 000

Практичне завдання № 3

Компанія здійснює виробництво та реалізацію готової продукції. Нижче наведена інформація щодо продаж, витрат та залишків запасів на рахунках бухгалтерського обліку компанії:

№ з/п	Найменування показника	Значення, грн.
1	2	3
1	Виручка від реалізації продукції	2 150 000
2	Придбано виробничі запаси	640 000
3	Готова продукція:	
	– станом 01 січня поточного року	82 000
	– станом на 31 грудня поточного року	48 000
4	Залишки виробничих запасів:	
	– станом 01 січня поточного року	41 000
	– станом на 31 грудня поточного року	54 000
5	Незавершене виробництво:	
	– станом 01 січня поточного року	21 500
	– станом на 31 грудня поточного року	26 000
6	Нарахована заробітна плата:	
	– працівникам основного виробництва	340 000
	– працівникам допоміжного виробництва	175 000
	– працівникам відділу збуту	95 000
	– працівникам адміністративного персоналу	110 000

7	Витрати на оренду виробничого приміщення	57 500
8	Витрати на спожити електроенергію	44 000
9	Нарахована амортизація на об'єкти необоротних активів:	180 000
	– 60 % витрат по амортизації відносяться до виробничих	?
	– 40 % витрат по амортизації відносяться до адміністративних	?

Завдання:

- 1) визначити вартість витрачених на виробництво матеріалів;
- 2) визначити загальну суму поточних витрат на виробництво;
- 3) визначити собівартість виробленої та реалізованої готової продукції;
- 4) розрахувати валовий та операційний прибуток.

Список рекомендованої літератури

1. Основна література:

1. Інструкція зі статистики заробітної плати: Наказ Держкомстату України від 13.01.04 р. № 5.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>.
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова НБУ від 21.01.04. р. № 22: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0377-04>.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р., № 291: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0970-09>.
4. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова правління НБУ від 12.11.2003 № 492: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.
5. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: Наказ Міністерства фінансів України № 59 від 13.03.1998: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98/para204#n204>
6. Кодекс законів України про працю від 10.12.1971 № 322-VIII: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2978-17>.
7. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=233413&cat_id=349.
8. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1023.1226.0>
9. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат: Наказ Міністерства фінансів України від 01 листопада 2010 року № 1300: http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293635&cat_id=293536.
10. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 22 грудня 2008 року № 1524: http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293599&cat_id=293536.

11. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=195930.
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
13. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0892-99>.
14. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0085-00>.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0284-00>.
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1050-01>.
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=236599.
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0860-99>.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99р. № 318 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00>.
22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99р. № 318 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0433-01>.
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.99 р. № 163 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0499-99>.

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0515-00>.
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2002 р. № 147: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1029.245.0>.
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. № 303 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0539-01>.
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2001 № 344: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0647-01>.
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0161-00>.
29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>
30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617, зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1054-03>.
31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: Наказ Міністерства фінансів України від 24 грудня 2004 р. № 817 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>
32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0621-05>.
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1456-05>.
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 № 415 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0610-06>.
35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»: Наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0823-07>.
36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.12.2008 р. № 1577: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0057-09>.

37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137 зі змінами і доповненнями: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0392-99>.
38. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>.
39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 зі змінами і доповненнями ступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99>.
40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 зі змінами і доповненнями: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99>.
41. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова правління НБУ від 15.12.04 р. № 637: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.
42. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
43. Порядок обчислення середньої заробітної плати: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.95 р. № 100: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=100-95-%EF>.
44. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125–XI: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2388-17>.
45. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996 XIV: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.
46. Про відпустки: Закон України від 15.11.96 № 504/96 ВР: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>.
47. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2464-17>.
48. Про оплату праці: Закон України № 108/95-ВР від 24.03.1995 р.: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

2. Додаткова література:

1. Атамас П.Й., Атамас О.П., Лисиченко О.О., Пісьмаченко Л.М. Фінансовий облік: практикум. К. ЦУЛ, 2013. 444 с.
2. Бабіч В. В., Сагова С. В. Фінансовий облік (облік активів): навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2016. 282 с.
3. Брадул О.М. Управлінський облік: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 352 с.

4. Виноградова М.О., Жидеєва Л.І. Аудит: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 656 с.
5. Височан О.С., Височан О.О. Фінансовий облік : навч. посіб. Нац. ун-т Львів. Політехніка. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : Сорока Т. Б., 2017. 450 с.
6. Голов С.Ф. Управлінський облік: підруч. Київ.: Центр учбової літератури, 2018. 534 с.
7. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б. Аудит: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 324 с.
8. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О. Аудит: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 380 с.
9. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2012. 368 с.
10. Лень В.С. Управлінський облік: підручник. Київ.: Каравела, 2017. 260 с.
11. Лень В.С. Управлінський облік: підручник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2015. 328 с.
12. Огійчук М.Ф., Панченко Л.Г., Сколотій Л.О., Шев'якова Т.П. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами: навч. посібник. К.: Алерта, 2013. 608 с.
13. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т. Аудит: навч. посіб. К.: Алерта, 2016. 752 с.
14. Огійчук М.Ф., Сколотій Л.О., Беленкова М.І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. К.: Алерта, 2016. 1040 с.
15. Огійчук М.Ф., Утенкова К.О. Організація і методика аудиту: навч. посіб. К.: Алерта, 2016. 304 с.
16. Петренко С.М., Пальцун І.М. Аудит: теорія і практика застосування міжнародних стандартів : навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2018. 744 с.
17. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.
18. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: навч. посіб. К. Знання, 2012. 647 с.
19. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. К.: Алерта, 2016. 928 с.
20. Ткаченко Н.М., Борович О.В., Цюцяк І.Л., Цюцяк А.Л. Фінансовий облік 2: навч. посіб. К.: Алерта, 2014. 456 с.

3. ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

3.1. Навчальна дисципліна «Аудит»

Приклад розв'язку практичного завдання № 1

Під час відображення у системі рахунків бухгалтерського обліку операцій, зумовлених ліквідацією виробничого обладнання необхідно було скласти бухгалтерські проведення, наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Бухгалтерські проведення з обліку ліквідації виробничого обладнання

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Списано знос виробничого обладнання	131	104	7 950,00
2	Списано залишкову вартість ліквідованого виробничого обладнання $9\,200,00 \text{ грн.} - 7\,950,00 \text{ грн.} = 1\,250,00 \text{ грн.}$	976	104	1 250,00
3	Відображено нарахування податкового зобов'язання за податком на додану вартість на залишкову вартість виробничого обладнання $1\,250,00 \text{ грн.} \times 0,2 = 250,00 \text{ грн.}$	976	641	250,00
4	Відображено витрати, понесені на ліквідацію виробничого обладнання:			
	– нарахована заробітна плата робітникам, що здійснювали демонтаж обладнання	976	661	415,00
	– нарахований єдиний соціальний внесок на заробітну плату робітникам, що здійснювали демонтаж обладнання (22 %) $415,00 \text{ грн.} \times 0,22 = 91,30 \text{ грн.}$	976	651	91,30
	– витрачено запасні частини на демонтаж виробничого обладнання	976	207	48,00
5	Оприбутковано запасні частини, що придатні для подальшого використання	207	746	740,00
6	На фінансовий результат підприємства списано:			
	– інший дохід звичайної діяльності	746	793	740,00
	– інші витрати звичайної діяльності $1\,250,00 \text{ грн.} + 250,00 \text{ грн.} + 415,00 \text{ грн.} + 91,30 \text{ грн.} + 48,00 \text{ грн.} = 2\,054,30 \text{ грн.}$	793	976	2 054,30
6	Визначено фінансовий результат від ліквідації виробничого обладнання (збиток)	442	793	1 314,30

Отже, у наведеному ситуаційному завданні порушено вимоги низки нормативно-правових актів України.

1. Податковий кодекс України.
2. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
3. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».
4. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід».

5. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».
6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів.
7. План рахунків бухгалтерського обліку та інструкція щодо його застосування.

Під час проведення аудиту операцій з наявності та руху основних засобів встановлено наступні недоліки:

1) усі витрати, зумовлені операціями із ліквідації об'єктів основних засобів слід відображати за дебетом субрахунка 976 «Списання необоротних активів». На підприємстві зазначені витрати включено у дебет рахунка 91 «Загальновиробничі витрати», що призвело до штучного збільшення виробничих витрат;

2) на залишкову вартість ліквідованого виробничого обладнання не нараховане податкове зобов'язання за податком на додану вартість, що призвело до зменшення суми такого податку, що підлягає сплаті до бюджету у розмірі 250,00 грн.;

3) від нарахованої заробітної плати працівникам, що здійснювали демонтаж обладнання не проведено нарахування єдиного соціального внеску у розмірі 91,30 грн.;

4) під час оприбуткування активів, які придатні до подальшого використання необхідно визнавати дохід. Таким чином підприємство зменшило інші доходи звичайної діяльності на суму 740,00 грн. та одночасно неправомірно збільшило суму додаткового капіталу;

5) внаслідок допущених порушень викривлено фінансовий результат від ліквідації виробничого обладнання.

3.2. Навчальна дисципліна «Фінансовий облік»

Приклад розв'язку практичного завдання № 3

1. Складаємо розрахунок розподілу транспортно-заготівельних витрат (табл. 2).

Таблиця 2

Розрахунок розподілу транспортно-заготівельних витрат

Показники	Залишок на початок	Надійшло	Списано		Залишок на кінець
			На витрати виробництва	На адмін. витрати	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Купівельна вартість матеріальних цінностей, грн.	80 000,00	200 000,00	200 000,00	20 000,00	60 000,00
Коефіцієнт транспортно-заготівельних витрат		0,093			
Транспортно-заготівельні витрати	2 930,00	23 000,00	18 600,00	1 860,00	5 470,00

$$\text{Розрахунок розподілу ТЗВ} = \frac{2\,930 + 23\,000}{80\,000 + 200\,000} = 0,093$$

$$\text{Розрахунок суми ТЗВ, що включається до витрат виробництва} = 0,093 \times 200\,000 = 18\,600$$

$$\text{Розрахунок суми ТЗВ, що включається до адміністративних витрат} = 0,093 \times 20\,000 = 1\,860$$

2. Порядок відображення вищенаведених господарських операцій в системі рахунків бухгалтерського обліку наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Бухгалтерські проведення з обліку виробничих запасів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		3	4	
1	Оприбутковано виробничі запаси від постачальників	201	631	200 000,00
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	40 000,00
3	Відображено вартість послуг сторонніх організацій з доставки цінностей	201	685	23 000,00
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	685	4 600,00
5	Списано виробничі запаси, використані:			
	– при виробництві продукції	23	201	200 000,00
	– для адміністративних потреб	92	201	20 000,00
6	Списано частину транспортно-заготівельних витрат та включено до:			
	– витрат основного виробництва	231	2010*	18 600,00
	– адміністративних витрат	92	2010*	1 860,00

* Аналітичний рахунок «Транспортно-заготівельні витрати»

Приклад розв'язку практичного завдання № 6

За реалізованими облігаціями визнано дисконт в сумі 7 300 грн. (92 700 – 100 000). Дисконт включає в себе не тільки знижку у ціні облігацій, але й витрати, понесені при їх розміщенні і випуску, тому загальна сума дисконту складає 8 800 грн. (7 300 + 1 500).

Сума амортизації дисконту розраховується у наступній послідовності:

1) визначається квартальна ставка відсотка: 18 % : 4 квартали = 4,5 %.

2) обчислюється ефективна ставка відсотка для нарахування амортизації дисконту:

$$\frac{100\,000 \times 4,5\% + 8\,800 : 8}{(100\,000 + 92\,700 - 1\,500) : 2} \times 100\% = 5,9\%$$

3) визначається сума амортизації дисконту та амортизована собівартість облігацій (табл. 4).

Таблиця 4

Розрахунок суми амортизації дисконту та амортизаційної собівартості облігацій

Період	Номінальна сума відсотка*	Сума відсотка за ефективною ставкою**	Сума амортизації дисконту***	Амортизована собівартість****
1	2	3	4	5
	–	–	–	91 200,00
1 (30.06.15р.)	4 500	5 380,80	880,80	92 080,80
2 (30.09.15 р.)	4 500	5 432,77	932,77	93 013,57
3 (31.12.15 р.)	4 500	5 487,80	987,80	94 001,37
4 (31.03.16 р.)	4 500	5 546,08	1 046,08	95 047,45

Продовження табл.4

5 (30.06.16 р.)	4 500	5 607,80	1 107,80	96 155,25
6 (30.09.16 р.)	4 500	5 673,16	1 173,16	97 328,41
7 (31.12.16 р.)	4 500	5 742,38	1 242,38	98 570,79
8 (31.03.17 р.)	4 500	5 929,21	1 429,21	100 000,00

* $100\,000 \times 0,045 = 4\,500$ грн. – визначається як добуток номінальної вартості випущених облігацій та квартальної ставки відсотка

** $91\,200 \times 0,059 = 5\,380,80$ грн. – визначається як добуток собівартості облігацій на початок нарахування амортизації дисконту (амортизованої собівартості у наступні періоди) та ефективної ставки відсотка

*** $5\,380,80 - 4\,500,00 = 880,80$ грн. – визначається як різниця суми відсотка за ефективною ставкою та номінальної суми відсотка

**** Амортизована собівартість облігацій визначається: 1) на початок нарахування амортизації дисконту як різниця вартості продажу облігацій та суми понесених витрат на реалізацію таких боргових цінних паперів ($92\,700 - 1\,500 = 91\,200$ грн.); 2) на кінець кожного наступного звітного періоду – як сума амортизованої собівартості на початок періоду та нарахованої амортизації дисконту ($91\,200 + 880,80 = 92\,080,80$ грн.)

Вищенаведені господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку наступним чином (табл. 5).

Таблиця 5

**Бухгалтерські проведення з обліку операцій за випущеними облігаціями з
ДИСКОНТОМ**

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція субрахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
31 березня 2015 року				
1	З поточного рахунка сплачено кошти за реєстрацію інформації про випуск облігацій	377	311	1 500,00
2	На поточний рахунок отримано грошові кошти за випущеними облігаціями	311	521	92 700,00
3	Відображено суму дисконту за випущеними облігаціями	523	521	8 800,00
4	Визнано витрати, пов'язані з випуском і розміщенням облігацій	521	377	1 500,00
I період (30.06.2015 р.)				
1	Відображено нарахування відсотків за випущеними облігаціями	952	684	4 500,00
2	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями	952	523	880,80
3	З поточного рахунка сплачено відсотки за облігаціями	684	311	4 500,00
4	Списано фінансові витрати на фінансові результати	792	952	5 380,80
II період (30.09.2015 р.)				
1	Відображено нарахування відсотків за випущеними облігаціями	952	684	4 500,00
2	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями	952	523	932,77

Продовження табл. 5

3	З поточного рахунка сплачено відсотки за облігаціями	684	311	4 500,00
4	Списано фінансові витрати на фінансові результати	792	952	5 432,77
III період (31.12.2015 р.)				
1	Відображено нарахування відсотків за випущеними облігаціями	952	684	4 500,00
2	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями	952	523	987,80
3	З поточного рахунка сплачено відсотки за облігаціями	684	311	4 500,00
4	Списано фінансові витрати на фінансові результати	792	952	4 500,00
IV період (31.03.2016 р.)				
1	Відображено нарахування відсотків за випущеними облігаціями	952	684	4 500,00
2	Визнано фінансові витрати у сумі нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями	952	523	1 046,08
3	З поточного рахунка сплачено відсотки за облігаціями	684	311	4 500,00
4	Списано фінансові витрати на фінансові результати	792	952	5 546,08
5	Переведено заборгованість за довгостроковими облігаціями до поточної	521	611	100 000,00
<i>Бухгалтерські проведення за 5-7 період відображаються ідентично першому-третьому періодам</i>				
VIII період (31.03.2017 р.)				
1	Відображено нарахування відсотків за випущеними облігаціями	952	684	4 500,00
2	Визнано фінансові витрати у сумі амортизації дисконту за випущеними облігаціями	952	523	1 429,21
3	Списано фінансові витрати на фінансовий результат	792	952	5 929,21
4	З поточного рахунка погашено зобов'язання:			
	– за нарахованими відсотками	684	311	4500,00
	– за облігаціями	611	311	100 000,00

3.3. Навчальна дисципліна «Управлінський облік» Приклад розв'язку практичного завдання № 1

Складаємо бухгалтерські проведення за операціями першого переділу
(табл. 6)

Таблиця 6

Перший переділ – добування сирової руди

№ з/п	Витрати	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Комбінатом понесені наступні прямі витрати на добування руди:				
1.	Прямі матеріальні витрати	2311	201	93 000,00
	Прямі витрати на оплату праці працівників, що здійснюють добування руди	2311	661	170 000,00
	Нарахування ЄСВ на заробітну плату працівників, що здійснюють добування руди:	2311	651	64 600,00
	Амортизація на об'єкти основних засобів, що задіяні у добуванні руди	2311	131	19 500,00
2.	Загальновиробничі витрати	2311	91	52 900,00
				400000,00

Складаємо бухгалтерські проведення за операціями другого переділу
(табл. 7)

Таблиця 7

Другий переділ – подрібнення руди

№ з/п	Витрати	Кореспонденція рахунків		Сума, грн..
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
Оскільки відомо, що після першого переділу вихід напівфабрикату становив 2500 тонни, то собівартість 1 тонни напівфабрикату становитиме: $400000 : 2500 = 160,00 \text{ грн.}$ Комбінатом понесені наступні прямі витрати на подрібнення руди (передано сиру руду на подрібнення) $160 * 1900 = 304000 \text{ грн.}$				
1.	Оприбутковано сиру руду для подальшої переробки	2312	251	304000,00
2.	Прямі матеріальні витрати	2312	201	25 500,00
3.	Прямі витрати на оплату працівників, що здійснюють подрібнення руди:	2312	661	30 500,00
	Нарахований ЄСВ на заробітну плату працівників, що здійснюють подрібнення руди	2312	651	11 590,00
4.	Амортизація на об'єкти основних засобів, що задіяні у подрібненні руди	2312	131	26 500,00
5.	Загальновиробничі витрати	2312	91	15 910,00

Складаємо бухгалтерські проведення за операціями третього переділу (табл. 8)

Таблиця 8

Третій переділ – виробництво концентрату

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн..
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Оприбутковано подрібнену руду для виробництва концентрату	2313	252	269 100,00
2.	Відображено:			
2.1.	– прямі матеріальні витрати на виробництво концентрату	2313	201	68 500,00
2.2.	– прямі витрати на оплату працівників, що здійснюють виробництво концентрату	2313	661	55 000,00
2.3.	– нарахований ЄСВ на заробітну плату працівникам, що здійснюють виробництво концентрату	2313	651	20 900,00
2.4.	– нарахована амортизація на об'єкти основних засобів, що використовуються для виробництва концентрату	2313	131	25 500,00
3.	Списано загальновиробничі витрати	2313	91	20 100,00
4.	Оприбутковано із виробництва концентрат	26	2313	459 100,00

Виробнича собівартість 1 тонни концентрату - $459100 : 2500 = 183,64$ грн.

Таблиця 9

Калькуляція напівфабрикатів

№ з/п	Найменування статей калькуляції	Усього		
		Напів. 1	Напів. 2	Напів. 3
		сума, грн..	сума, грн..	сума, грн..
1	2	3	4	5
1.	Вартість незавершеного виробництва	–	304000,00	269100,00
2.	Прямі матеріальні витрати	93 000,00	25 500,00	68 500,00
3.	Основна та додаткова заробітна плата	170 000,00	30 500,00	55 000,00
4.	Відрахування на соціальні заходи	64 600,00	11 590,00	20 900,00
5.	Амортизація основних засобів виробничого призначення	19 500,00	26 500,00	25 500,00
6.	Загальновиробничі витрати (змінні та постійні розподілені)	52 900,00	15 910,00	20 100,00
7.	Виробнича собівартість	400 000,00	414 000,00	459 100,00

Калькуляція концентрату

№ з/п	Найменування статей калькуляції	Усього	
		к-ть, тонн	сума, грн.
1	2	3	4
1.	Вартість незавершеного виробництва з попереднього переділу	1300	269100,00
2.	Прямі матеріальні витрати		68 500,00

Продовження табл. 9

3.	Основна та додаткова заробітна плата		55 000,00
4.	Відрахування на соціальні заходи		20 900,00
5.	Амортизація основних засобів виробничого призначення		25 500,00
6.	Загальновиробничі витрати (змінні та постійні розподілені)		20 100,00
7.	Виробнича собівартість	2 500,00	459 100,00
8.	Собівартість 1 тони концентрату (459100/2500)	1	183,64

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

Знання студента на комплексному атестаційному екзамені оцінюються за 100-бальною системою з наступним переведенням балів до національної шкали та шкали ECTS, яке здійснюється в такому порядку:

Шкала оцінювання

100 - бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення
90 – 100	відмінно	Відмінно – відмінна відповідь
83 – 89	добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
76 – 82		Добре – в загальному правильна відповідь
68 – 75	задовільно	Задовільно – непогано, але зі великою кількістю недоліків
60 – 67		Достатньо – відповідь задовольняє мінімальні критерії
1 – 59	незадовільно	Незадовільно – відповідь не задовольняє мінімальні критерії

Усі екзаменаційні завдання, зазначені в екзаменаційному білеті з комплексного атестаційного екзамену за фахом з відповідної дисципліни є рівнозначними за їх внеском до загальної оцінки за екзамен.

Підсумкова оцінка комплексного атестаційного екзамену є середньозваженою оцінок за кожен складову екзаменаційного завдання.